

CUNOAȘTEREA CLIENTELEI

POTRIVIT LEGII 129/2019 ȘI REGLEMENTĂRILOR SECTORIALE UNBR

Anca Pușcașu

27 februarie 2025

- Cadrul normativ național

- Legea nr. 129/2019 *pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului* („Legea 129/2019”) - a intrat în vigoare la 21 iulie 2019, obligația de conformare în 180 de zile - 16 ianuarie 2020;
- Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 129/2019 aprobate prin Ordinul ONPCSB nr. 37/2021 („Normele ONPCSB”);
- Reglementarea sectorială în aplicarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, prevăzută în Anexa nr. 1 la Decizia nr. 260/23.01.2025 a Comisiei Permanente a UNBR („Reglementarea sectorială”);
- Procedura de control a organismului de autoreglementare UNBR în aplicarea Legii nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, prevăzută în Anexa nr. 2 la Decizia nr. 260/23.01.2025 a Comisiei Permanente a UNBR („Procedura de control”);
- Decizia nr. 262/23.01.2025 a Comisiei Permanente a UNBR prin care s-a aprobat modelul orientativ al formularisticii impuse de aplicarea Deciziei Comisiei Permanente a UNBR nr. 260/23.01.2025 („Ghidul UNBR”); (*de recomandare*)
- OUG nr. 202/2008 *privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale* + legislația conexă (în special, regulamente UE, dar și legislație secundară din România).

- **Directiva (UE) nr. 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) nr. 2018/843**
 - ✓ Cu efect de la 10 iulie 2027, Directiva (UE) 2015/849 va fi abrogată
 - ✓ Regulamentul (UE) 2024/1624 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2024 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului
- **Ghiduri** (valoare informativă - web site ONPCSB):
 - Ordinul ONPCSB nr. 24/2021 pentru aprobarea Ghidului privind criteriile și regulile de recunoaștere a situațiilor de risc ridicat sau scăzut de spălare a banilor și/sau de finanțare a terorismului;
 - Ghid de identificare a beneficiarilor reali emis de ONPCSB.
- *Manual de training pentru avocați publicat de Comisia Europeană la 22 februarie 2022: „Training for lawyers on anti-money laundering (AML) and counter terrorist financing (CTF) rules at EU level - Users’ manual.”*
- *„A lawyer’s guide to detecting and preventing money laundering”, publicat de CCBE, the International Bar Association (IBA) și the American Bar Association (ABA) în 2014*
- *„Guidance for a risk-based approach for legal professionals”, publicat de The Financial Action Task Force (FATF) în 2019*
- *„Legal Sector Affinity Group - Anti-Money Laundering Guidance for the Legal Sector”, publicat în 2020*

- **Acordă asistență pentru întocmirea sau perfectarea de operațiuni/tranzacții:**
 - *privind cumpărarea ori vânzarea de bunuri imobile, acțiuni sau părți sociale ori elemente ale fondului de comerț;*
 - *privind administrarea instrumentelor financiare, valorilor mobiliare sau a altor bunuri ale clienților;*
 - *care implică o sumă de bani sau un transfer de proprietate;*
 - *privind constituirea sau administrarea de conturi bancare, de economii ori de instrumente financiare;*
 - *privind organizarea procesului de subscriere a aporturilor necesare constituirii, funcționării sau administrării unei societăți;*
 - *privind constituirea, administrarea ori conducerea unor astfel de societăți, organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare sau a altor structuri similare.*
- **Participă în numele sau pentru clienți:**
 - *în orice operațiune cu caracter financiar ori vizând bunuri imobile;*
 - *la crearea, funcționarea sau administrarea de fiducii, societăți, fundații sau structuri similare.*

- Serviciile legate de activitatea de litigii nu sunt incluse la art. 5 (1) lit. f) din Legea 129/2019)
- Art. 9 (3)-(4) din Legea 129/2019 prevede că obligația de raportare nu se aplică pentru informații care au fost obținute de avocați de la clienți:
 - a) în cursul evaluării, din punct de vedere legal, a poziției clientului, sau
 - b) în exercitarea activităților de apărare sau de reprezentare a clienților în sau în legătură cu proceduri judiciare, administrative, arbitrale sau de mediere.
- Art. 4 din Reglementarea sectorială UNBR: *„Avocatul nu este subiect al Legii atunci când evaluează situația juridică a clientului în cadrul unor proceduri judiciare sau în cazul îndeplinirii obligației de apărare și/sau de reprezentare a clientului în proceduri judiciare sau în legătură cu aceste proceduri, inclusiv în situația în care acordă consultanță juridică privind inițierea, evitarea ori finalizarea unor proceduri judiciare.”*
- **Atenție!** Legislația din domeniul sancțiunilor internaționale este aplicabilă și pentru activitatea de litigii

1. Obligația de a stabili politici și proceduri interne care să includă măsuri aplicabile pentru: KYC, raportare, păstrarea evidențelor și documentelor, control intern, evaluare și gestionare a riscurilor etc. (Art. 24 din lege, Art. 10 (9) din Reglementarea sectorială)
2. Obligația de a identifica și evalua riscurile activității proprii ref. la expunerea la spălarea banilor și la finanțarea terorismului, luând în considerare factorii de risc (ref. clienți, țări sau zone geografice, produse, servicii, tranzacții) (Art. 25 din lege, Art. 10 (1) b) din Reglementarea sectorială)
3. Obligația de a numi cel puțin o „persoana desemnată” cu responsabilități în aplicarea Legii 129/2019 pe plan intern (Art. 23 din lege)
 - ✓ Reglementarea sectorială, Art. 10 (8) - obligație doar pentru SPRL, pentru celelalte forme de exercitare a profesiei, responsabilitatea revine direct titularului / avocatului coordonator
4. Obligația de instruire a personalului cu privire la dispozițiile legii, periodic și documentat (Art. 24 din lege, Art. 10 (10) din Reglementarea sectorială - interval de maxim un an)
5. Obligația de a asigura o funcție de audit independent în scopul testării politicilor și procedurilor interne (Art. 24 din lege, Art. 10 (13) din Reglementarea sectorială - criterii de mărime)
6. Obligația de cunoaștere a clientelei (know your client - KYC) și de evaluare a riscurilor de spălare a banilor sau de finanțare a terorismului (Capitolul IV din lege, Art. 10 din Reglementarea sectorială)
7. Obligația de raportare la ONPCSB a (i) tranzacțiilor suspecte și a (ii) tranzacțiilor în numerar de minim 10.000 euro (Capitolul III din lege, Art. 11 din Reglementarea sectorială)

Obligația de cunoaștere a Clientelei și de evaluare a riscurilor implică aplicarea procedurii KYC în cazul „relațiilor de afaceri” cu:

a. Clienti noi - înainte de semnarea CAJ;

b. Clienti existenți - în implementarea noii legislații

- pe parcursul relației contractuale - periodic (la max 2 ani), în funcție de riscul alocat clientului (sport, standard sau scăzut)

Alte situații pentru aplicarea KYC:

1. la efectuarea **Tranzacțiilor Ocazionale**, în valoare de cel puțin 15.000 Euro

- Relație de afaceri - relația profesională legată de activitățile prestate de entitățile raportoare și despre care, la momentul stabilirii contactului, se consideră a fi de o anumită durată;
- Tranzacție ocazională - tranzacția desfășurată în afara unei relații de afaceri (de ex. o consultație punctuală - a single service provided at a certain point in time).

Unele ghiduri indică că suma de 15.000 Euro nu se referă la onorariu ci la valoarea tranzacției Clientului!

2. când există suspiciuni de spălare a banilor/finanțare a terorismului, indiferent de incidența prevederilor derogatorii de la obligația KYC stabilite conform legii și de valoarea operațiunii;

3. dacă există îndoieli privind veridicitatea/suficiența informațiilor de identificare deja deținute despre client/UBO.

Pentru clienți noi - **KYC se aplică înainte de semnarea CAJ**

Declarație KYC / Fișa de cunoaștere a clientelei (conținutul poate să difere de documentul propus prin Reglementarea sectorială) - ar trebui să includă, cel puțin, informații privind:

- Beneficiarul Real (**UBO - controlează / deține > 25% din acțiuni**) și
- Persoanele Expuse Public (**PEP - incl. membri de familie, asociați apropiați**)

Solicitați clientului următoarele documente, în copie, după caz:

- **Client PF - act de identitate**
- **Client PJ:**
 - **acte de identitate** Beneficiar(i) Real(i), reprezentant legal, împuternicit al PJ (atunci când CAJ-ul nu e semnat de reprezentantul legal + procură);
 - **act constitutiv actualizat și certificat de înregistrare PJ.**

De obținut: o dovadă a înregistrării Beneficiarilor Reali - registrele centrale ale Beneficiarilor Reali. (Avocații pot solicita gratuit informații din RBR)

În paralel și/sau după primirea documentelor / informațiilor:

- Se verifică dacă clientul, UBO sau reprezentantul legal figurează în bazele de date privind Sancțiunile Internaționale + print-screen-uri cu rezultatele
- Identificare corectă a UBO în raport de structura societară a clientului PJ
- Căutare Google simplă despre client - de evaluat semnificația eventualelor știri „negative”, conexiuni cu PEP etc.

Atenție! Dacă se constată că sunt premise pentru calificarea de risc sporit ➡ Măsuri suplimentare KYC

Riscul se evaluează în funcție de: **Natura cererii de asistență juridică + Informații despre client + Factorii de risc** prevăzuți de legislația aplicabilă

○ Măsurile simplificate

- ✓ Se aplică clienților deja încadrați la categoria de risc scăzut după aplicarea măsurilor standard
- ✓ Teoretic, nu diferă fundamental de măsurile standard

○ Măsuri suplimentare, de exemplu:

- obținerea de informații suplimentare de la Client - după caz, obținerea unor documente justificative cu privire la **sursa fondurilor/activelor Clientului**;
- căutări de informații în baze de date publice/mass-media/surse independente privind:
 - ✓ împuternicit, Beneficiarul Real, sediul, ocupația, sursa de venit, volumul activelor și alte informații disponibile;
 - ✓ membrii familiei Clientului/Beneficiarului Real, activitățile anterioare sau curente desfășurate de Client/Beneficiarul Real, reputația Clientului/Beneficiarului Real;
- examinarea contextului și scopului tranzacțiilor complexe și care au valori neobișnuit de mari sau al tranzacțiilor neobișnuite, care nu au un scop economic, comercial sau legal evident, pe baza unor documente suplimentare solicitate clientului;
- dacă e cazul, setarea unor proceduri suplimentare de monitorizare a relației cu clientul.

Legea 129/2019 prevede 3 tipuri de factori de risc care trebuie luați în considerare la evaluarea clienților:

1. Factori de risc privind Clienții

- Risc potențial scăzut - ex.:
 - sunt societăți publice cotate la o bursă de valori;
 - sunt organe ale administrației publice sau întreprinderi de stat;
- Risc ridicat (implicit) - ex.: Clientul sau Beneficiarul Real al acestuia este PEP.

2. Factori de risc privind produsele, serviciile, tranzacțiile sau canalele de distribuție

- Risc potențial ridicat - ex.: servicii fiduciare sau servicii de stabilire temporară a sediului pentru societăți la sediul profesional al avocatului a căror frecvență depășește două activități de stabilire a sediului pentru societăți între care există, în tot sau în parte, o identitate de beneficiar real. (**Reglementările sectoriale, art. 10 (4)**)

3. Factori de risc geografic (ref. la sediul/domiciliul clientului sau locul tranzacțiilor):

- Risc potențial scăzut - ex.: statele membre ale Uniunii Europene;
- Risc potențial ridicat - ex.: în cazul persoanelor fizice sau juridice stabilite în țări identificate de Comisia Europeană drept țări terțe cu grad înalt de risc.

Art. 17 (2) din Legea 129/2019:

Societatea va examina contextul și scopul tuturor tranzacțiilor care îndeplinesc cel puțin una din următoarele condiții:

- a. sunt tranzacții complexe;*
- b. sunt tranzacții cu valori neobișnuit de mari;*
- c. nu se încadrează în tiparul obișnuit (luând în considerare și eventualele devieri rezonabile sau justificate de la tipar);*
- d. nu au un scop economic, comercial sau legal evident.*

Acțiune: fie aplicarea de **măsuri suplimentare**, fie **monitorizarea sporită** a relației pentru a putea stabili dacă astfel de tranzacții sunt suspecte.

Exemple:

- Un client solicită înființarea unei societăți cu o structură predeterminată, fără a cere asistență privind cea mai bună soluție din punct de vedere societar pentru afacerea lui („shell company”)
- Un bun imobil este vândut succesiv, prețul ultim de vânzare fiind apreciabil (și aparent nejustificat) mai mare decât cel de cumpărare (metodă de a introduce bani curați pe piață)

Sancțiuni internaționale obligatorii în dreptul intern sunt cele instituite prin (Art. 1(1) din OUG 202/2008):

- a) rezoluțiile Consiliului de Securitate al ONU sau alte acte adoptate în baza Cartei Națiunilor Unite;
- b) regulamente, decizii, poziții comune, acțiuni comune și alte instrumente juridice ale UE. (*liste consolidate*)

Alte sancțiuni internaționale - de ex. cele aprobate de unele state (SUA, UK) sau organizații - pot deveni obligatorii în dreptul intern prin adoptarea unui act normativ intern.

Atenție! Chiar dacă nu sunt obligatorii - pot determina încadrarea clientului la RISC RIDICAT.

Politica AML ar trebui să stabilească reguli privind comportamentul în situația incidenței unor aspecte de sancțiuni internaționale (e.g. competența de aprobare a încheierii CAJ, dacă este permis potrivit legii - Regulamentul UE 833/2014 interzice acordarea de asistență juridică unor entități stabilite în Rusia).

Art. 18 (1) din OUG nr. 202/2008 instituie o obligație de diligență aplicabilă tuturor persoanelor pentru a se asigura că prin tranzacțiile pe care le desfășoară sunt respectate sancțiunile internaționale.

- ✓ Directiva UE nr. 2024/1226 din 24 aprilie 2024 privind *definirea infracțiunilor și a sancțiunilor pentru încălcarea măsurilor restrictive ale Uniunii* și de modificare a Directivei (UE) 2018/1673
- ✓ Termen de transpunere - 20 mai 2025

Pe baza documentelor, informațiilor și verificărilor se completează **FIȘA DE EVALUARE A RISCULUI** (conținutul poate să difere de documentul propus prin Reglementarea sectorială)

Măsurile care se pot lua depind de riscul identificat și de Politica AML adoptată - recomandări:

- **Risc scăzut/mediu** - se poate încheia CAJ-ul;
- **Risc sporit sau PEP** (risc sporit implicit) - CAJ-ul se încheie doar cu aprobarea prealabilă a avocatului coordonator.

Toate documentele colectate de la client, obținute de la RBR, print screen-uri, inclusiv Fișa de Evaluare a Riscului, se vor păstra într-o arhivă dedicată.

Registrul intern de evidență KYC (Anexa 1 la Ghidul UNBR).

Art. 10 (2) din Reglementarea sectorială UNBR:

*Avocatul actualizează periodic măsurile de cunoaștere a clientului până la încetarea contractului de asistență juridică. Perioada de actualizare se stabilește de către avocat în funcție de rezultatul procedurii de evaluare a riscurilor și care nu poate fi mai mare de **doi ani** de zile de la data ultimei actualizări.*

Mulțumesc!